

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Pri oznanilih in ravno tako pri „po-
anica“ se plačuje za navadno tristočno
vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat
Za večje črke po prostoru.

SOČA

Glasi slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Posamezne številke se dobivajo po 10
soldov v Gorici pri Paternoliju; v Trstu
v tobakarnicah „Via del Belvedere 175“
in „Via della casserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blago-
voljno pošiljajo pod naslovom: Ured-
ništvo oziroma upravnijstvo v Pater-
nolijevi tiskarni v Gorici. — Rokopisi
se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno
frankujejo. — Delalcem in drugim ne-
premožnim se naročnina zniža, ako se
oglas pri uredništvu.

Ne vdajmo se!

Kar niso pričakovali Avstrijski Slovani in tudi mnogi Slovenci ne, da nam prinese doba svobode, da nam privleče ustava hudo ponemčevanje, go-li se vkljub ustavi in različnim posebnim postavam. Nasprotovanje je od začetka sem sicer vsestransko, v zborih, po časniki-karstvu, tudi po posameznih osebah, v javnem in pri-
vatnem življenji; toda zedinjeno nij in je torej brez
uspeha. Celó podpirajo že nekateri cesarski name-
stniki zahteve Slovanov, zato morajo več ko pravične biti,
vendar nij do sedaj pomoči; taki so centralisti v naši
državi.

Preudarjaje vse okolnosti so nekateri mislili in
sklenili, da bi bilo koristno, blizati se z lepa Nem-
cem in centralni stranki, češ da bo po tej poti mogoče
pridobiti saj nekaj Slovanom v prid. Zares lotili so se
nove politike, toda prevarili so se in prepričali, da nij
dobiti tudi z lepa nič, razun sem ter tje kake majhne
denarne podpore, in to le v okolnostih, v katerih je že
samo po sebi državna dolžnost, ali pa korist pomagati,
ali kako javno delo na državne stroške izvršiti. Da bo
tako postopanje gledé narodnih pravic brezuspešno, bilo
je prevideti, kajti centralisti nameravajo gospodovati pa
ponemčevati, in to je le mogoče, dokler imajo državno
prvaštvo, ali hegemonijo. Ko bi pravični in zares libe-
ralni bili, palo bi jim krmilo iz rok, konec bi bilo po-
nemčevanju in silnemu prvaštvu. Ti pa, naj to
prostovoljno, praviči in državnemu blagru v ljubav sto-
rijo, pač je prenapeto zahtevanje, ker skoro ga nij v
zgodovini takega izgleda. Atene so imele hegemonijo
nad grškimi državami mnogo, mnogo časa, niso je
hotele pa z lepa odstopiti Sparti. Le po strašnih krva-
vih bojih je Sparta zmagavka na se potegnila prvaštvo
v Greciji, in zopet le po ljutih bitvah so Tebe dobile
voditeljstvo grških dežel. In vendar je v Greciji bival
en narod, in zveza teh dežel je bila kaj rahla, prvako-
vali so pa radi boljše zbog časti, ko zaradi posebnega
dobička. Pri nas pa gospodujejo nemški in mažarski
centralisti nad drugimi narodi, in imajo v rokah
državni zaklad, katerega rabijo naj več v korist svojega
naroda in sebi v prid; zato je bila pač slepota, od
njih kaj več pričakovati, ko k večjemu v materijal-
nem obziru kako mrvice. Po tem takem je, bi kelo
rekel, edina pomoč krvavi boj. Ne, ker ne zahtevajo
drugi Avstrijski narodi nadvlade nad Nemci in Mažari,
ampak le enakopravnost, in ker je nad vsemi naša ce-
sarska dinastija, kateri je in mora v prvi vrsti mar bi-
ti, da nastane mir in ravnovažje med narodi pod nje-
nim žeslom.

H temu so se pa pridružile še drage okolnosti

nam vgodne. Voditi krmilo, gospodovati in oskrbovati
javne zaklade so težavne pa zapeljive reči. Zmožnost,
poštenost in zmernost so potrebne, da se človek, ali pa
da se stranka obdrži na takem vrhu. Kedor nij zmo-
žen, ali se vda demoralizaciji, zgubljen je, zlasti če ho-
če po vsi sili in po zvijači nadvladati. Nu, vsak dan
beremo, in žalibog vsak dan čutimo sami, v kakšne
hude finančne zadrege so nas pripravili naši hegemoni
tu in unkraj Litave, kako slabo so centralisti vodili
Avstrije notranje in zunanje zadeve, kako je zginilo
vse: moč, veljava, navdušenost in slava.

Zelaj je čas dokazati, da kaj veljamo, Slovani, da
nas je nesreča izmodrila, da smo od leta 1848 napre-
dovali ne samo v znanstvenem obziru, ampak tudi v
politiki, da smo ne samo mnogobrojni, temuč tudi zmo-
žni in značajni faktorji, na katere se morejo državni-
ki zanašati.

V ta namen je pa pred vsem treba, da opustimo nava-
do, bojevati se vsak za se in v rastrošenih trumah,
temveč je sila, da, kakor tudi česki list Politik nasve-
tuje, stisnemo svoje vrste. To storimo torej, potem na-
prej in ne udajmo se!

Dopisi.

Iz pod Čavna, 23. novemb. (Izv. dop.) Znano je, da
posamezna početja redkokrat uspešno povzdigujejo na-
rodni napredek. Zatorej pa je treba, da kar delamo,
delamo se združenimi močmi. — Marsikatera čitalnica na
kmetih so se s trudom začetnikov osnovala, in ker je
bila večina po teh pridobljenih udov le prisiljena, so
tudi hitro zaspale. — Torej je treba prostovoljnih neo-
mahljivih udov, a žalibog, takih je silno malo: Slove-
nce se rad navdušuje za en hip, a vse navdušenje, spla-
va po vodi, kakor hitro stopijo predenj resne dolžnosti
in žrtve, če tudi male. Besedo le malokdo drži, na-
tančnosti nij nikder in prav je imel nek ruski znani
profesor, ko je kacega nemarneža, ki nij točno prišel
ali nij držal besede, pokregal z izrekom: „Vi ste res
Slovence!“ V teh besedah je neizmerna graja, pa de-
loma jo zaslužimo in želeli bi bilo, da bi se poboljšali.
Kakor slišim praviti, Rihemberčani zopet snujejo ali
prevstrojajo čitalnico, sami za narod vneti mladenčji in
drugi v rodoljubji vtrjeni možje so stopili v kolo in
hočejo resno delati na polji narodne omike in narodne-
ga napredka.

To je lep in plemenit namen, samo svetoval bi gg.
rihemberškim rodoljubom, naj bi poskusili novo bo-
lje sigurno in uspeh obetajočo pot, naj bi se namreč

zedinili z dornberško čitalnico. — Iz te fuzije bi nastala
lepa edinost in močno društvo in nadejati se je, da ne
bodo temu mojemu predlogu nasprotovali ne eni, ne
drugi, temveč bodo oboji rodoljubi precej spoznali, da
na taki podlagi je mogoče kaj dobrega in stalnega
ustvariti, kajti v obeh omenjenih večih občinah nahaja
se prav dosti kmetijske inteligenceje in mnogo izvrstnih
pa vže izšolanih pevcev. — Ta zveza bi vzbudila tudi v
druzih vaseh na Goriško-Vipavskem veselje in mnogo
rodoljubov iz družih vasi bi pristopilo k takemu večjemu
in delajočemu društvu, če tudi ne zaradi čitanja časopi-
sov in knjig, ampak v podporo pevskega zbora, ker
kmetijski fantje zraven težkih del in pičlega novca ne
morajo se navduševati za petje in pridno vaditi se, če nij-
so tudi kaj materijalno podpirani saj nekateri, saj tu-
di njiva ne rodi, če se je ne obdeluje in kaj potroši za-
njo. — Taka močna čitalnica z dobrim pevskim zborom
in nekaterimi igralci bi po tem tudi lahko napravljala
izlete po vsej vipavski dolini in povsod razveseljevala,
pa ljudstvo blažila, kaj pač bi bilo lepšega in veselej-
šega za nas Slovence. — Pa to ne pišem le iz lastnega
veselja in v korist samo inteligentnejšim krogom, am-
pak taka združena čitalnica bi mnogo priprostil, surovih
ljudij dozorela, da bi kosneje postali pravi materijal za
omiko in napredek, kajti celó žalostnega in odurnega
človeka zvedri lepo veselo društvo in mu daje zaupanje
in kder je petje, nij slabih ljudij! — Rodoljub.

Iz Kobarida 20. novemb. (Izv. dop.) Jako važen
dan je bil za našo stran 18. novembra, obhajali smo
dvojni pričetek: prvi važen v duševnem oziru, drugi pa
obetajoč obilen materijalni uspeh. Ta dan se je nam-
reč začel pripravljavni tečaj, katerega bo volil dose-
dajni naš učitelj gospod D o m i n k o. Obiskoval-
cev še ne šteje zdaj mnogo, a nadejati se je, da se bo-
de njih število s časoma pomnožilo in da obrodi novo
učilišče tisti sad, katerega si vlada obeta in dežela po-
trebuje, to je izdatno pomnoženje dobrih ljudskih uč-
teljev.

Drugi pričetek pa se je praznoval pod milim ne-
bom. Po slovesni sv. maši se je namreč začelo delo
izmočvrenja tako zvanega „blata“, doline med Kobari-
dom in Staroselom, in to s prav primerno slovesnostjo.

Gg. c. k. okrajni glavar, župan in deželni posla-
nec Pagliaruzzi, dotični odbor, šolska mladež in
mnogo občinstva se poda na dotični ograjen prostor,
kder je veselo vihrala narodna zastava. Gospod Pa-
gliaruzzi poudarja v pomenljivem govoru važnost de-
la, ki se ima pričeti, ter se zahvaljuje presv. cesarju,
deželnemu zboru in vsem tistim, kateri so k temu pripo-

LISTEK.

Sosed.

Arabeska spisal A. Sušnik.
(Konec.)

Od onega dne se je mnogo spremenilo. Dekle je
preneslo svojo šivalno mizico drugam, in nij je bilo
več videti pri oknu. Zato je bilo pa več videti profe-
sorjevo postavo naproti; stara gospodinja, ki mu je stre-
gla, se je močno čudila da je vsak dan po obedu,
predno je šel v šolo, — prihajal še doma, da celo jo vpra-
šal, če bi mu mogla kuhati in kosilo v sobo nositi. —
Azalija njegova nij več venela, biva sem in tam zali-
vana; miza se je morala preseliti k oknu, ker jo bila
soba dolga a dnevi vedno temnejši.

Ako je zdaj Pavlina prišla na ulico, gotovo je sli-
šala za seboj pozdrav svoje zvezde. Nij je bilo nedelje,
da bi ne bil stal na vogalu K...kavarka, ko je šla v
nunsko cerkev k 12 11 maši. Dasiravno se je Pavli-
ni to čudno zdelo, vendar jej je to dobro delo pri sre-
u, ko je srečala svojega soseda.

Bil je rojstni dan Pavline. Mati njena, hoté ga
oslaviti, jo pelje v gledališče k slovenski predstavi.

Igrala se je „Jamska Ivank“

Orkesta svira kot ouverturo priljubljeno St. Šan-
teljovo zmés narodnih pesmi. Misli Pavline so se to-
pile v čarovno krasnih sancih, toda še nij bilo zagri-
njalo vzdignjeno, ko nekaj družega obrača njeno pozor-
nost na se. Obrne se malo, pogleda proti odru in s
lehkim kimanjem glave pol na smeh pozdravlja — zvezda.
Komaj se zahvali. Pritisne na oči operni dalekogled
ter gleda na oder, da bi prikrila svojo zadrego. Ne
briga se, kedo igra, pred njenimi očmi se dela noč...
godba je ne zanima, chaos godbe se dotika samo njenih
ušes. Čuti le njegovo navzočnost.

Prvo dejanje je končano. V vrsti prednih sedežev
je eden prazen, ravno pred materjo. On se je tam vse-
del. Obrne se, ter pričné z gospo poleg sebe razgo-
vor. Ta mu priljudno odgovarja; pozna ga dobro....
ktera gospodinja ne pozna dobro prebivalcev svoje vlast-
ne in nasprotne hiše? Razgovor postaja živiji. Pavli-
na ga privkral čuje govoriti. Kako ljubeznjiv in pri-
jeten je njegov glas! Družega nij pričakovala, glasi se,
kot godba. Kedor s t a c i m glasom kaj prosi, neodre-
če se mu gotovo. Ta glas nij zoperen je vstvarjen
samo, da človek izrazi svoj čut, prijateljstvo in blaže-
nost pri prvi ljubezni.

Zopet je eno dejanje ukončano. On se obrača;
mati, uže seznanjena, napelje govor. Malo pogum-
neje, mu pogleda Pavlina v obraz. Igraje se si razgri-

nja s prsti polno, svetlo brado od ustnic navzdol. Ka-
ko ima ljubeznjiva ustica! Mala, rudeča, in ustnice so
podobne malinam mej mahovjem... Pri poslednjim
dejanji konečno, vidi naenkrat, da njegov pogled po-
čiva na nji. Plaho povzdigne oči, če se ne moti in res!
Pod očali se je zablistalo, da so jo té male oči skoro
oslepele. Takoj je svoje pobesila. V strahu, da bi z njo
ne spregovoril, kot z materjo, je marljivo čitala gleda-
ni listek, konečno celo beli robec.

Sama nij vedela, kako se je zgodilo, da ju je po
gledišču on spremil comov, da je materi podal roko in
kako je, ko jej je voščil „leško noč“ njegova roka se
vnela z njeno. Še sedaj ne razumé, da se nij ustrašila,
ko jej mati poveje, „gospod profesor Vocelj nas obišče
.... zdi se mi, da je pošten, soliden človek.“

O matere, zvezda, pa ne biti pošten in soliden.!

Minulo je nekoliko mesecev. Je jesenski dan. Ob-
otavljivo odteza nekdo belo zagrinjalo v profesorjevej
sobi, ter gleda ven v megleno jutro. Je to nježna žen-
ska postava... v jutrajnej obléki s rudečimi lic... ter
na glavi ima belo čepico. Včeraj so jo imenovali gospo-
dičina Pavlina, danes privkral gospa profesorjeva.

moči, da se moremo po mnogih ovirah dela lotiti. Omeni tudi nasprotnikov, katere je vzbudilo to početje, ki se pa polagoma pomirjuje. Nazdravlja se srčnim „živio“ podpirateljem in nasprotnikom in zbrana množica odzdravlja z enako srčnimi in živahnimi „živio!“ Konečno priporoča župan početje posebni skrbi g. okrajnega glavarja, ter mu vroči lopato. Zahvalivši se županu za njegovo neprestano prizadevanje o tej zadevi, zadere ta v imenu vlade prvo lopato v zemljo, g. Pagliaruzzi pa kot dež. poslanec drugo lopato v imenu dežele. Za njima pa se ročno poprimejo dela navzočni delalci. — V resnici je bil to jako pomenljiv dan za celo Kobariško stran, ker se je začelo jako važno delo, kojega nasledkov še ne more priprosto ljudstvo prav prepoznati. A prišel bo čas, ko bodo mnogo zaslužnemu g. Pagliaruzzi-ju tudi potomci sedajnik nasprotnikov zaradi njegovega neutrudljivega in požrtovalnega prizadevanja, slavo peli. Se ve, da bo moral pred tem dnevom še marsikatero grenko slisati, pa jo bo tudi prestal in pozabil; saj je mož za to!

iz Črnič 20. novemb. — Koliko besedovanja je uže bilo zaradi razdelitve naših občinskih zemljišč, in še nij-konec. Dopisnik iz Črnič v 46. številki „Glasa“ zopet prežveka to pogreto „rihto“ in meni, da se da v tej zadevi naj uspešnejše udrihati po našem starešinstvu, o katerem govori, da je zakrivilo stok ubogih občanarjev, da slabo ravna in nepostavno razsojuje, da se maščevalno zaganja v nedolžne, da je samogoltno, da dela zaroto i. t. d. S tem mu očita nič manj, nego trdosrčnost, nepravilnost, maščevalnost, samopridnost, upornost i. t. d. tedaj samo zaničljivje lastnosti, katere je vlegnejo pred svetom sramotiti. Zatorej je starešinstvo v seji dne 22. t. m. v obrambo svoje časti in svojega poštenja sklenilo tožbo podati c. k. okrožni sodnji, pred katero naj bo neznan (?) Črniški dopisnik svoje hudobne napade z dokazi vtrditi skušal, če ne bo morda odgovorni urednik „Glasov“ nasledkov §. 491 in 492 kazenske postave sam na svoja stara ramena prevzel. — Zato ne bomo omenjenemu dopisniku nič dalje odgovarjali nadejaje se, da sprejme slav. sodnija starešinstveno zatožbo in da mu ona konečno tako odgovori, kakor se mu spodobi.

Spregovoriti pa hočemo še nekoliko besedij o razdelitvi tukajšnjih zemljišč, katera je uže davno projektovana — a vsled domačih horatij še vedno nedognana. Potrebo razdelitve in nje neizmerno korist priznavamo menda vsi, velika je pa različnost mnenja o načinu, po katerem naj bi se izvršila. Nekateri trdijo, da je cesarica Marija Terezija „gmajno“ občini darovala, in poudarjajo, da je ona hotela s tem posebno ubogim pomagati, da imajo po tem takem vsi občinarji brez razločka enake pravice do užitkov na „gmajni“ in tedaj tudi pravico do enako vrednih deležev, ako bi se ona razdelila. — Zopet drugi trdijo, da sliči gmajna samo starim občinarjem, med te naj bi se razdelila po razredih, v katere so bili do zdaj razvrščeni, ko je šlo za skladanje ces. davkov, pravnih stroškov in drugih plačil, zavarujočih občinska zemljišča; še drugi se pa še precej vjemajo z deželnozborskim splošnim načrtom, sprejetim v sešiji leta 1863. Zraven teh so še drugačna mnenja zastopana, a ta pustimo na strani, ker štejejo le malo privržencev.

Vsa tri navedena mnenja imajo vroče zagovornike in tako rekoč vsako svojo stranko v občini. Prvi dve mnenji sta skrajni, zadnje je posredovalno; prvo je neugodno premožnim posestnikom, drugo revežem; zadnje pa se ozira na eni strani na potrebe revežev, na drugi pa tudi na potrebe večjih kmetij, kajti po njem bi se razdelila ena polovica občinskih zemljišč med vse postavno npravičene občinarje po enaki meri, druga polovica pa po razredih na podlagi izravnih davkov. Dokler so mnenja glede razdelitve občinskih zemljišč različna, tudi nij mogoče, da bi drugo mnenje obveljalo, kakor zadnje, ker je slav. deželni odbor v svoji okrožnici od dne 15. julija 1864 št. 1027 razločno povedal, da bode podpiral take načrte razdelitvenih postav, kateri so sklenjeni po deželnozborskem načrtu, tudi če bode kaka pritožba proti njim, drugačne pa samo glede na posebne razmere dotične občine in le tedaj, kedar bodo vsi občinarji z njimi zadovoljni. — Pri nas gotovo ne bode nikdar večji in srednji posestniki zadovoljni, da se „gmajna“ razdeli po enaki meri med vse občinarje, in tako ne bodo reveži nikdar v to privolili, da se razdeli samo po razredih, kakor so se do zdaj dotična plačila skladala. Po tem takem ne ostane drugzega, nego poprijeti se posredovalnega, deželnozborskega načrta, katerega se je uže večina našega starešinstva načeloma poprijela.

Popustimo vsak nekoliko na svoji strani, odstranimo še male zadržke, kateri so v zadnji sešiji potrjenje zavirali in potem lotimo se razdelitve nikomur v škodo vsem v neizmerno korist! — Žalibog je v občini nekoliko takih nemirnežev, kateri ženejo preprij zastran razdelitve naše „gmajne“ do skrajne meje. Oni so bili uže pogostoma podučeni, da, kakor so sedaj postavje, ne more nikdo drugi take razdelitve in nje načina skleniti, nego na prvi stopenji starešinstvo, oni dobro vedo, da boste imeli prvi dve volilni skupščini vselaj učino v starešinstvu in da ne bo ta večina nikdar privolila v razdelitev po enaki meri; oni

tudi vedo, da se takega načrta nikakor ne morejo nadejati iz inicijative deželnega zbora — in vendar ne nehajo nadlegovati oblastni od najnižje do najvišje stopnje s pritožbami, katere so vse po enakem kopitu za drage novee skovane. Vse take vloge so bile do zdaj v enakem zmislu — za vržene in vendar se žerjavica prepira še vedno in če dalje hujše neti, ter se krvavo zasluženi denar zaslepljenih revežev zameta za nove, nepotrebne pritožbe, pravimo nepotrebne, ker nemajo nobene prave zaslombe in ne morejo vsled tega uspešno rešene biti. Ali se ne pravi to sebe in svoje revne tovariše slepariti? In pobožni „Glas“ na žigavo stran se stavi!?

Na Dunaji, 22. novembra (Izv. dop.) „Lepo se začel teden“ — „Sočni“ čitatelji si morajo namreč misliti, da jaz pišem dunajsko kroniko od tedna do tedna in sicer od nedelje do nedelje — „lepo se začel teden, je dejal, oni tolovaj, katerega so v ponedeljek uže pod vislice peljali. In haš tako lahko jaz rečem, da se je na Dunaji tudi lep teden začel. V nedeljo je snežilo, kakor ne bi hotelo nehati, in deževalo je ves božji teden, tako kakor bi sv. Florjan iz svoje golidehiše gasil. Ves teden smo taval po blatu, in Dunaj se je dozdeval enak velikemu močvirju, ki se nigdar ne posuši. Lepo smo začeli teden, ker uže prve dni smo slišali o mnogih samomorih in tudi o umorih. Mati, prišedša iz Srbije k svojim sinom sem i pripeljavši mlado, šestletno hčerko sem, umorila je zadnjo v svoji nezvesti s kuhinjskim nožem i sebi si je tudi mnogo smrtnih ran privoščila. Prenesli so je v bolnišnico i tam bodo gospodje zdravniki studirali, ali jej je bog možjane zmešal ali je to sad srčne hudobije. Uzroki tega čudnega dejanja so do sedaj čisto nepoznani.

Megla in oblaki se vlačijo čez brezbožni Dunaj, i tudi čez obisti njegovih prebivaleev. Jeremija prerok je bil velik prerok, kajti uže pred tisoč in tisoč leti je dejal: Šetališča boš zidal, a v njih bo gospodaril jok in stok. Ko je bilo še veliko veselje v krščanskem in nekrščanskem Israelu, ko nijso bili bankini papirji tako veljavni, da je človek z njimi po 200 % lahko barantal, ko nij bil noben borsni mladič tako neumen, da ne bi imel svojih konjičev in svoje lepe maitresse, tisti čas, v oni nepozabljivi dobi, ko so naši israelski otroci in možje okoli zatega teleta plesali in noreli, isti čas so sklenili ti otroci in možje zidati veliko, veličansko plesišče, gder bi imeli vsi borsijanci prostor plesati in se tudi stiskati. Poslopje nove borse je namreč do strehe dozidano, zastave in smrečne veje kažejo, da to poslopje ne potrebuje drugzega nego ovenčanja. To je borsno poslopje, kakoršnega nijma nobeno glavno mesto sveta, a v njem bode — govori Isajija prerok — prebival in gospodaril stok in jok. Nastopili so namreč slabi, hudi časi, novi časi so tukaj, da se je borsijanec zopet lotil dela; časi, hudi časi so, kajti Baubank stoji 45. Franco 55 in to so strašne številke, kakor pravi moj prijatelj, ki je izveden v teh rečeh. Prešli so časi, ko je Verwaltungsrat pol ure po žepih svojih akcijonarjev se sprehajal in drugi čas pa pri gledišnih gospicah in plesavkah bogu kradel. Miserja in miserja je povsod i nova akcijska postava, zaradi katere naši državni možje še vedno svoje jezike v lesenjači brusijo, bode skrbela, da mastne službe še mastnejši verwaltungsratov ne bodo več tako rasle, kakor gobe po dežji. — Lanski „krah“ je imel žalostne nasledke, a v enem obziru je vendar koristil. Gdor je bil na Dunaji in videl, koliko novin, dnevnikov, tednikov, mesečnikov, katerih pa razum Dunaja nij nihče poznal, je tedaj izhajalo in koliko jih sedaj nij, ta si pač ne more drugače tega razložiti, da je vse krah seboj prinesel in — hvala bogu! — „Revolverpresse“, ki je bila tedaj v najboljšem evetu, ki je spredaj prinašala sladke, ljubeznjive, pikantne historijete, zadržaj pa gospodarske stvari, seveda vselej v zmislu banke ali družbe, katera jo je izdajala — nij je več. Ne enega takega Revolverjournala ne doboš po dunajskih kavah in upati j, da so prešli časi za taka podvzeta. A vendar je izšel zopet nov list, ki hoče vsak dan izhajati. Imenuje se „Illustrirtes Tagblatt“. Prvi list sem čital i obljubuje v svojem kratkem programu, da hoče resnicio na vse strani govoriti in da hoče se najbolje boriti zoper korupcijo, ki vlada v nekih dunajskih krogih. Oblika ima tako, kakor navadni dunajski „Tagblatt“, tudi razdelitev je taka, samo da je ilustriran in da je prinesel uže v prvi številki podobo goriškega poslanca in avstrijskega ministra — de Pratisa. Človek bi ne boté mislil, da je njegov list, ali če to nij res, gotovo je vsaj to, da novi list misli zastopati i lejo in interese tega ministra. Nekateri kažejo vedeti, da je ta list ministra Ungera, drugi zopet trdijo, da so hoteli nekateri žurnalisti, siti osebnih napadov, kakoršni se čitajo manje ali več po drugih dunajskih listih, in da hočejo ta list kot ideal postaviti, kako se ima novinarstvo sploh obnašati. Kolikor sem jaz iz prve številke posneti mogel, je list res brez vsacih osebnih napadov, a tudi brez vsake barve in nobene nečasti ne dela strogo vladni „Wiener Zeitung“. Nadvojvoda Karola Ferdinanda, sina zmagovalca Karola pri Aspernu in Albrehtovega brata so danes, nedeljo večer na Dunaj pripeljali in jutri ga bodo v rakev pri kapucinih postavili, kamor ga bode tudi občinstvo lahko gledati šlo. Njegov sin bode menda najbogatejši Avstrijanec, ker podedoval bo tudi vse premoženje po stricu Albrehtu, ki nijma otrok.

Kakor sem poizvedel, bode Preširnova beseda 7. decembra. Vsakako je pa čudno, da je beseda na ta

dan napovedana, ker istega dne ima tudi „slovansko pevsko društvo“ svoj letni koncert v Gartenbaugesellschaft. Morda se bo osnovalni odbor za Preširnovu slavnost premislil i v zadnjem hipu besedo na kak drug dan odločil.

Se nekaj! Wertheimove kase nijso več varne. Pravijo namreč, da se je lahko olpre sé sikanjem z vodo. Koliko je na tem resničnega, Vam jaz na niorem povedati, ker žalibože nijmam nobene Wertheimerece, da bi na njej eksperimente delal.

Politični pregled.

V drž. zboru bo najbrže še ta teden dovršena razprava akcijske postave, po tem pride na vrsto proračun za leto 1875. Vkljub temu, da je odsekova večina zavrgla §. akcijske postave, ki namerava varovati manjšine pred večinami in da tudi vlada nij imela nič proti temu, je vendar večina zbornična pri tretjem čitanju postave ta §, ki določuje, da sme manjšina delničarjev, če kupčijski sodniji dokaže, da oskrbnitvo akcijskega društva nij v redu, po pooblaščenih pregledavati društvene knjige. Ustavovercem nij ta naredba nič kaj po godu, tolažijo se, da jo bo zavrgla gosposka zbornica, pa se menda motijo. Minister Glaser sam jo rekel v daljšem govoru, da ne ostane drugzega, kakor da se da manjšinam zastop v upravnem odboru, ali pa pravico pregledovanja knjig. — Mi smo tudi tega mnenja, kajti znano nam je, kolikokrat se je zgodilo, da so glavni akcijonarji male akcijonarje za nos vodili, jih sleparili, pa na vrh vsega se še norčevali z njimi. — Če je tedaj kaj pravičnega v tej postavi, tako je gotovo ta določba. — Sploh se mora zaznamovati kot napredek v postavodajstvu vsakršno varovanje manjšin, ker to zadržuje krivico, katero večine tako rado učinja. — Nova akcijska postava je ostra in ima namen odpraviti neizmeren „švindl“; — sestavljena in prevdarjena je na podlagi grenkihkušenj.

V predvečrajši seji je minister trgovstva, Banhans, odgovoril na razne interpellacije zaradi železniških zadev, da leta 1872 je država izdala 10 milijonov gold. za železniške subvencije in da je bilo takrat 245 milj železnic v delu, leta 1874 je k temu številu prirastlo še 95 milj; za leto 1875 je železnicam namenjenih še 50 milijonov gold, več nij mogoče v ožgled finančnemu stanju in za leto 1876 je zagotovljeno zidanje novih železniških prog čez 100 milj. — H koncu zagotavlja minister, da bo kesneje hiši poslancev objavil natančnejši železniški program ministerstva, katero bode tudi skrbelo za zdatno reformo železniških postav. — Zbornica je ta odgovor z veliko zadovoljnostjo na znanje vzela. — Vidi se tedaj, da ministerstvo vendar sprevidi, da železnice so žile, po katerih se pretaka bogatstvo narodov in da je treba najprej dosti krepkih žil, če hoče država krepka postati, kajti državljanje ne morejo plačevati višjih potreb moderne države, če jim ta ne da tudi vsih modernih sredstev za povišanje lastnih dohodkov.

Kar pa tiče reforme železniške postave, je pač zadnji čas, da se zajzi monopol nekaterih železniških društev, kateri preti zadošiti našo še mlado obrtnijo.

Čehi, stari in mladi so se zedinili za volitve v mestni zastop praškega mesta in so skupaj postavili kandidate; to jezi ustavoverce, ker zmerom samo na to pazijo, kako bi iz prepira Slovanov sebi dobičke kovali. — A Čehi so pametni; kder je nevarnost velika, ne dajo do sebe in zmagali so pri mestnih volitvah popolno, ker Nemci se še nijso upali postaviti kandidatov. Od Čehov bi se mogli tudi mi Slovenci učiti. Čudno je, da predsednik državnega zbora še zdaj nij pozval českich drž. poslancev, da pridejo v lesenjačo. — Ali je to pripisovati nestalnosti sedajne vlade? — Menda se je vlada naveličala večnih volitev poprej kakor Čehi.

Nadvojvoda Karl Ferdinand, brat nadvojvode Albrehta je 20. t. m. umrl, v 56. letu v Selovcah pri Brnu; rako so pripeljali na Dunaj in tam pokopali z udom cesarske hiše pristojno starodavno cerimonijo. Ljudstvo se nij nič kaj posebno deležilo spreveda.

Na Dunaji se podpisujejo peticije za razpust dunajskega starešinstva zaradi slabega gospodarstva,

Rodič vendar ne bo še šel iz Dalmacije, Stremajer in ustavoreci bi ga sicer radi pojeli na solati, ampak vse kaže, da ima Rodič mogočnejšo zaslonbo kakor ministerstvo. Iz tega se vidi, da uže zdaj zraven ministerstva tudi druga nevidna roka drži vajete državnega voza in baš to kaže, da ministerstvo nima več zaupanja v visokih krogih. Ministri vse delajo, da bi se ohranili na krmilu, ampak cesar je nezadovoljen, posebno zaradi slabih finančnih razmer, katerih so vendar krivi sami ustavoreci. — Poljske novine ostro pišejo proti ministerstvu, ker je Stremajer v budgetnem odseku pokazal se nasprotnega galiskemu šolskemu svetu. — Poljski poslanci so tudi v drž. zboru stavili predlog, ki meri na to, da bi se zopet vpeljala postava proti oceruhom. Kdor ve, kaj judje delajo na Poljskem, se ne čudi temu predlogu. —

Cesar nij potrdil novo izvoljenega rumunskega patrijarha. —

Ruski knezar je prišel 20. t. m. kar na tihoma v Berlin, se je tam dolgo časa razgovarjal z Bismarckom in po tem zopet vrnil v Peterburg; časniki ugibajo, kak je bil ta pogovor, gotovo pa je moral biti velike važnosti, ker taki državniiki se ne obiskujejo zastonj. Mej tem, ko imajo vse države mnogo primankljajev, kaže ruski proračun več dohodkov kakor stroškov. Vest o zaporu 3000 oseb v Peterburgu in o zaroti nij menda resnična. —

Srbsko skupščino je odprl knez Milan s prestonim govorom, v katerem poudarja, da je bilo letošnjo njegovo potovanje do evropskih vladarjev Srbiji jako koristno, obeta več predlogov in stavi skupščini na svobodo, da prenaredi ustavo v liberalnem zmislu. —

Iz Črnogore se javlja, da preiskava v Podgorici nič kaj ne napreduje; trški svedoki nočejo govoriti resnice, kristjanske pa komisija po koranu ne sme preslišati. Kaj bodok temu rekli razžaljeni Črnogorci in balkanski Slovani. Morda pa vendar kaj nastane iz tega. — To, da Donavske kaježevine sklepajo trgovske pogodbe z drugimi državami na lastno roko in brez intervencije Porte je menda za čete k k onca turškega vladanja v Evropi. —

Italijanski kralj je odprl z govorom italijanski nov parlament; govor navaja dobre razmere z drugimi državami in naglašja dober napredek doma ter priporoča poslanem nove vojaške postave, ki merijo na to, da Italija postane močna in popolnoma neodvisna država. —

Na Francoskem so v vseh mestih zmagali pri municipalnih volitvah republikanci. — Pričakuje se na Francoskem en nov manifest, (nova blamaža) grofa Chamborda. —

Na Španjskem mirujeta obe vojski, sliši se, da bode sam predsednik republike, Serano, stopil na čelo severne armade, da uniči čezmimo Karliste, kateri so mej steno neolimi. —

Razne vesti.

(Udoma polje, družina „Solca“). Še enkrat prav nujno vabi odbor vse t. g. ude in druge rodoljube, da se v obilnem številu udeležijo javnega občnega zbora ki bode v nedeljo 20. t. m. ob 3½ uri popoldne v Solkanu v Verlikonovi dvorani. Dnevni red je uže znan iz zadnjega lista. Ker bode imela tudi solkanska čitalnica po občnem zboru besedo in ker bodo nekda tudi nekatera perška društva iz Goriškega prišla, se je nadejati prav lepe narodne slovesnosti in zabave v Solkanu. —

(Solkanska čitalnica) razposlala je sledeče vabilo:

Podpisani odbor Vas vabimo vabi k besedi, katero napravi solkanska čitalnica dne 29. novembra 1874 v Verlikonovi dvorani. Začetek točno ob 7. uri zvečer. Program. „Sokrates pri Dijogenu“ (zl. Boris Miran.) Deklamacija „V solzani dolini (pri zibelj)“ (zl. Boris Miran.) Igra „Zakonske na iloge“ Med posameznimi točkami se vrsti petje. Po besedi domača zabava. Vstopnina znaša za neude 20 orecov, za dijake polovica. Čitalnični odbor. —

(Goriška čitalnica) Ples v soboto je bil sicer ne prav močno obiskan, vendar pa močnejši, kakor prvi plesi druga leta. Plesalo je kadrijlo do 18 parov in društvo se je veselo sililo do 5ih zjutraj, kar je dokaz, da je bilo prav le tno. — Kakor vse kaže, bo tudi letos čitalnica slovala zaradi lepih in prav domačih zabav kot najboljšje društvo za srednji stan. —

(Adresa za predelisko železice) na ministerstvo je uže podpisana; podpisov je nekaj čez 5000 na 26 polah, največ je slovenskih, blizo 3000 in so se v tem obziru odlikovale občine Bovec, Kanal in Tolmin. Adresa sama, krasno kaligrafirana po g. Franju Feršiču, je razdeljena v 3 polja; na prvem je italijanski, na drugem nemški, na tretjem pa slovenski tekst. — Naslovi so vsi močno ozaljšani, v srednjem polju na vrhu je grb goriške dežele, tekstpa obrobjen z lahko držanimi ornamentami, vse v barvah izpeljano in tu in tam pozlačeno. —

Adresa je denes občinstvu razstavljena v Pater-nolli-jevi bukvarnici in mi moramo uže znanemu slovenskemu kaligrafu čestitati za to izvrstno delo. — Še denes, to je četrtek zvečer, se odpošlje adresa lepo vezana gospodu drž. poslancu grofu Coronini-ju, da jo predloži ministerstvu. —

(Goriški velik sosenj Sv. Andreja), ki traja 15 dni bo letos začel v ponedlek 30. t. m. kar goriški magistrat naznanja v posebnem razglasu, da se v okom pride vsaki pomoti. —

(„Vendija“ in „Sloga“) slavjanski slovstveni društvi v Gradci imate 3. decemb. t. l. skupno svečanost Preširnovega rojstnega dne in petletnice „Vendije“ v Hajekovi gostilni (Grazbachgasse št. 35.) začetek ob 7. uri zvečer. Odbor za svečanost. —

(Šolske vesti.) Državna dekliska šola se je slovesno odprla dne 23. t. m. Deželni šolski svet je imel v soboto sejo, kaj se je sklepalo, se ne ve; seje našega šolskega sveta so zmerom popolnoma tajne. — Zakaj nek to? Drugod se zve, kaj sklepajo šolski sveti. Morda je to izjema zaradi izjeme, kajti naš šolski svet je kakor meni naš deželni zbor „hors de la loi.“

Pri zadnjih učiteljskih preskušnjah je delal izpit tudi kaplan Vodopivec in ga dobro prestal. Ta gospod nij bil namreč Benjamin naše kurije, katera ga je prganjala in zaradi tega jo potegne najbrže na Stajersko, kder bode učiteljeval in se bode tako odtegnil prganjanju. Na učiteljskem izobraževališči v Gorici je letos v vseh razredih 18 Slovencev in 11 Italijanov, kar je gledé na pomanjkanje učiteljev v deželi borno malo. —

Na gimnaziji so bosta napravili za I. vi razred paralelki pa ne po narodnostih, ampak mešani, ker zdaj velja germanizacija a tuot prix. Na realki so uže paralelke po alfabetu, namesto po narodnosti, 4 učiteljice, mej njimi ena slovenka so včeraj dobro napravilo izpit. —

(Huda zima.) Na Parižkem meteorološkem observatoriji so našli, da bode letos prav huda zima, posebno hud mraz bode nekda od 16. novembra do 15. januarja 1875 in v resnici je po Koroškem, Stajerskem, Tirolskem in Avstrijskem po hribih toliko snoga padlo, da je mnogo komunikacij pretrganih in da uže mnogo let nij bilo takega mraza, kakor je uže zdaj po omejenih deželah. Menda je to dobro za prihodnjo letino. —

(Kmetijsko društvo) goriško je poslalo g. Franceta Kerševanija iz Dornberga v Klosterneuburg, da bo navzočen pri predavanji o trtni uši (Phylloxera vastatrix), katera je po klosterneuburških vinogradih strašno razširjena in je nevarnost, da se zaleze ta trtna sovražnica tudi v druge kraje našega carstva. —

(Slovenec obsojen.) Klerikalnega lista „Slovenec“ urednik je bil te dni od navadne sodnje obsojen na 8 dni zopora, pa 300 gld. globe. Mislilo bi se, da v Avstriji, kder imamo zavod porotnikov, ne bo mogoče kaj takega, a objektivno postopanje ne dopušča samo konfiskacijo lista, ampak tudi preganjanje urednika in tako ima vlada pri vsaki postavi kake vrata, skoz katera svobodo zapodi in na pomoč pokliče stari strah. —

(Tatvina.) Kakor v mestu se tudi po deželi gode pogosta hudodelstva. V Brumi pri Gradišči je bila v nedeljo vkradena cerkvena denarnica, v kateri je bilo 500 gld. Zupanu v Žabljah pa je nekdo vkradel eno kravo, katero je hotel prodati v Ajšveci in ko se je pogajal za kup, so ga zasačili žendarmi. —

Pravila ali statuti.

društva za mlekarstvo v Polubinu in okolici
Namen, ime, sedež in obstanek tega društva.

§. 1. Namen tega društva je zboljševati mlečne pridelke in tako iz mleka večih dobičkov dobivati. Njegovo ime je: Prva mlekarija v Polubinu. Ono ima svoj sedež v Polubinu in ima za društvenike 10 let oblasti. Ta pravila so ob enem društvena podgoda. — Društvena zaloga. — §. 2. Ta zaloga se napravi s tem, da vloži vsak društvenik znesek od . . . gold. v blagajnico, in to je njegov delež. Delež se bo plačeval po delih in občni zbor odloči dele ali rate. Za zdaj se odločuje, da bo deležev . . . , katero število se pa po sklepu občnega zbora vsak čas zvišati more. Vsak društvenik mora vsaj en delež vzeti. Ti deleži se smejo drugim odstopati in v zakup, (fet)lajati vendar je vsakokrat treba, da to odbor dovoli. Iz čistih dokodkov bo vsak delež dobival . . . obrestni na leto. — Oblastniji društva. — §. 3. Društvo bo oprav-

ljalo svoja opravila samostalno po svojih oblastnijah, ki ste odbor in občni zbor. — O odboru. — §. 4. Odbor obstaja iz predsednika in 4. odbornikov, katera izvoli za dva leti občni zbor in to predsednika posebej, potem še le 4. odbornike. Vsak izvoljenec mora imeti nadpolovično štev. glasov pričujočih. Po preteku dveletne dobe smejo se prejšnji udje odbora zopet izvoliti v odbor. §. 5. Odboru gre razdelovati opravila po svoji volji med svoje ude. On ima izmed sebe izvoliti podpredsednika, denarničarja in dva mlekopreglednika. §. 6. Odbor je občnemu zboru, za svoje delovanje odgovoren, on je nerazdelno in solidarn dober za vso in vsako škodo, ki jo je društvu naredil ali iz hudobnega namena, iz kakega pogreška, ali če je svoje pravice prestopil. Občni zbor zamore po okolnostih vsak čas ga ustaviti in mu opravila vzeti. — Pravice odbora v obče. — §. 7. Odbor se tolikokrat zbere, kolikokrat se to predsedniku potrebno zdi, ali kedar saj 2 odbornika od njega zahtevata, da ima odbor sklicati. §. 8. Odborovo delovanje obsega: a) tekoča opravila, b) knjigovodstvo, c) imenovanje in plačevanje mlekarja in njegovih pomagavcev, d) On ima pripravljati drva in sploh vse reči, ki so potrebne, da se bo društveni namen dosegal. e) Le on sme nove društvenike sprejemati, in f. ima vsako leto račune predložiti. §. 9. Da so odborovi sklepi veljavni, morajo se vsi odborniki povabiti, in potem smejo sklepati saj tri navzoči odborniki, to je predsednik ali njega namestnik in še dva odbornika. Vsak predmet se mora, če to predsednik ali dva druga odbornika zahtevata, predložiti občnemu zboru v pretresovanje in sklepanje. §. 10. Da so društvena pisma pravovaljavna, morajo jih podpisati predsednik in še dva druga odbornika. — Dolžnosti posameznih odbornikov. — §. 11. Predsednik ima zastopati društvo v zunanosti, predsedovati odboru in občnemu zboru, in mora njih sklepe vestno in natanjčno izpeljavati. §. 12. On odloči, kedar so glasovi na 2 polovici razcepljeni in ima podpisovati zapisnike z dvema odbornikoma vred. §. 13. Predsednik ima nadzorovati poslopja in vso društveno premakljino, katero od svojega prednika prejme po pregledanem in podpisanim izkazku ali inventarji. §. 14. On ima po svoji uradni dolžnosti vsakikrat zraven biti, kedar se sumljivo mleko poskuša in preiskuje, mora tudi sam preiskave ukazovati in društvu naznanjati, kar se je pozvedelo. §. 15. Denarničar, ki je ob enem oskrbnik društva, ima prejemati in izplačevati društveni denar, in vodi knjigo o dohodkih in stroških po podoljenih ukazih. Plačevati sme le z dovolitvijo predsednika in dveh odbornikov, med katerima sme on sam biti. Predsednik ali njega namestnik smesta vsak čas knjige in kaso pregledavati. §. 16. On naj gleda na to, da je vse čedno in snažno v mlekariji, da pridno in natanjko delajo mlekar in njegova pomočniki. §. 17. Njegova dolžnost je, po končanih dveh letih s predsednikom vred napraviti izkazek vse premakljine (inventar.) §. 18. On je pisar društva in ima zapisavati zapisnike. §. 19. Mlekopreglednik a sta zvezana in morata v primernih časih in posebno, kedar to mlekar po predsedniku tirja, mleko preiskavati z mlekarjem vred po pravilih v ta namen danih, potem pozvedavati, ali je posoda tistih, ki mleko skladatajo, snažna ali ne. Svoje pozvedbe in mnenja morata naznaniti po vesti in svojem nar boljšem prepričanju. Kar ta dva z mlekarjem vred izrečeta, merodajno je in to veže mlekoskladavce brezpogojno. — Občni zbor. — §. 20. Občni zbor ima sklicavati predsednik. Vabila se morajo pisмено razposiljati in to saj 2 dni pred zborom s točkami vred, o katerih se bo sklepalo (dnevni red.) §. 21. Občni zbor se praviloma skliče, prej ko začne delovanje z mlekom, torej mesca novembra, in kadar konča to je mesca junja. V prvem se odloči začetek delovanja z mlekom, v poslednjem se podajo računi, izvolita se preglednika teh računov, in če je dveletna doba končala, izvoli se novi odbor. Izvanredni zbori se smejo sklicevati, kedar predsednik vidi, da je to potrebno; kedar odbor to tirja, in poda pisani dnevni red; ali če občni zbor od njega zahteva tretjina društvenikov. Če tega predsednik ne stori v 8mih dnevih, sme ta tretjina imenovati svojega starosta, kateri skliče zbor. in mu je tudi predsednik v tej seji. — O glasovanju in sklepanju. — §. 23. Pri glasovanju ima vsak društvenik le en glas, in te pravice ne more drugim odstopiti. Glasuje se navadno s tem, da se roka vzdigne. Le kedar gre za to, ali se ima kak društvenik izključiti ali ne, mora se tajno po listih glasovati. Vsakikrat odloči nadpolovična večina glasov prišlih društvenikov. §. 24. Taki sklepi zavežejo društvo, ako so se vabila pravilno razposlala z dnevnim redom vred. §. 25. Le kedar gre za to, da se ti statuti prenaredijo, ali da se jim kaj dostavi, morate pričujoči biti vsaj dve tretjini vseh društvenikov, in morate zopet dve tretjini navzočih glasovati za prenaredbo ali za dostavek, da sklep obvelja. Če nisti prišle potrebne dve tretjini, treba je sklicati zbor še enkrat v osmih dnevih, da se reši dnevni red, in pri tem drugem zborovanju odloči nadpolovična večina glasov prišlih udov. §. 26. O sejah zapiše oskrbnik zapisnik, kate-rega podpišejo on, predsednik pa en društvenik potem, ko se je prebral in poterdil. §. 27. Občni zbor sme sklepati o vseh društvenih zadevah, ki niso izrekoma pripuščene odboru v sklepanje. — O prejemu in izstopu društvenikov. — §. Ud tega društva postane tisti, kateri lastno-ročno podpiše statute ali poda od njega podpisano, pis-meno prošnjo, da hoče v društvo stopiti, in ga odbor sprejme kot u la. Kedor ne zna pisati, mora križ pri-staviti in zraven se morate dve priči podpisati. Kogar nij odbor sprejel, ima pravico apelovati, na občni zbor.

§. 29. Tudi postane ud, kadar kak delež poteka, ko so že vsi oddani, kupi ali pa ga kakler koli poslednji; vendar mora odbor oziroma pri apelaciji občni zbor dovoliti. §. 30. Občni zbor sme dovoliti, da smo kedo mlekoskladavec biti brez deleža. Taki mlekoskladavci nimajo nobene pravice do društvenega premoženja; vendar morajo pa plačati, kolikor zbor odloži, da s tempona gajo vzdrževati poslopje orodja i. t. d. §. 31. Noha biti društvenik, kogar občni zbor izključil zaradi tega, da nij svoje dolžnosti po statutih izpolnil. Odkar mora to izključbo posebno takrat nasvetovati, kadar je kak društvenik mleko oslabil, prenaradil i. t. d. §. 32. Osobe, katere so bile obsojene zaradi dejanja izvirajočega iz hlapenja po dobičku n. p. zaradi tatvine, goljufije, ne morejo nikdar biti društveniki; in udje, kateri so zaradi takega dejanja kaznovani, morajo so precej izključiti. Izključeni ud mora v treh mesecih od dneva sočbe svoje deleže drugemu prodati, če ne pripadejo društvu brezplačno. — O pravicah in dolžnostih društvenikov. — §. 33. Društveniki imajo ta pravice: a) V zborih preloze staviti, in o njih glasovati, voliti pa izvoljeni biti. b) Vsak čas pregledati gospodarenje v mlekariji c) deleže v celoti ali po delih v zakup dati. d) Zakupojeniki imajo v gospodarstvenih zadevah enake pravice in dolžnosti kakor pravi društveniki, njih zakupniki, kateri pa zgubijo pravice glasovati o gospodarstvenih zadevah. Vsak ul ima pa te dolžnosti: a) Od občenega zbora odločeni delež v tudi od občenega zbora odločenih delih izplačevati. b) Tem statutom, sklepom in interesom društva ne nasproti delati. c) Vsako volitev prevzeti, če nij bil preteklo leto odbornik. d) Mora dober biti za to, da izpolni je vsa po statutih in javno prevzete dolžnosti — O mlekoskladavcih. — §. 34. Vsak mlekoskladavec je zavezan in vna vse mleko svojih krav razun, kar ga v hiši potrebuje v od odbora odločenem času, društvu dati in sicer precej po molzi, kar je mogoče čisto, neprecejeno in v posodi, katere se mora po vsakratni rabi dobro očistiti, osušiti in le za ta namen rabiti.

Vsakemu skladavcu je prepovedano, in on ne sme telet na rejo jemati.

Prepozno prinešeno mleko sme mlekar ali priučje odbornik zavrniti, če skladavec ne plača globo... gl. ... za liter. Če se to ponovi, ima zamuditev odlobo za ali občenega zbora odločeno odškodbo plačati. Če tega prostovoljno ne stori, mora ga predsednik tožiti pri sodniji. §. 35. Ne sme se po nekakom prinešati nečisto in nezdravo mleko. Nečisto in nezdravo mleko je: a. katero se prinese v nečisti posodi, b. od krav, ki so na vinenu ali sploh bolne, c. katere so pred 6. dni storile, ali ki imajo v 6. tednih storiti, d. mleko, katero se je izven pravega in rednega, jutrnega in večernega časa pomolzilo. e. mleko takih krav, ki so od sejma prišle, ali ki se niso zaporedoma molzile, ali od tazi, ki se vsak dan le enkrat molzejo. f. Sploh mleko, katero ni v kateremkoli obziru pravilno (normalno); tudi prereditko ali premalo tolsto mleko.

Prereditko mleko je tisto, katerega svojstva (specifična) teža pri gorkoti 15. stopinj Celzusa, z Mälerjevim gostomerom merjena ne doseže stopinj 10,29. Premalo tolstvo je mleko, če se 18 do 24 ur smetani, in pri 10. do 15. stopinj Celzusa da po smetaniometeru Chevalierovem manj ko 10 odstotkov smetane.

Če je skladavec v tem § omenjeno mleko društvu prinesel, in ni to naznanil mlekarju ali odboru, mora vse zaradi njega poškodovane prideleke prevzeti za tisto ceno, po kateri se drugi dobri prideški prodajo. Mešano, prenarajeno ali ponarajeno mleko. §. 36. Tako mleko je vsako, katero je skladavec nalaš in v škodo društva prenaradil n. p. katero je posnel, z vodo pomeljal, ali kakorkoli pretrgaval, da ni navadno mleko njegovih krav. Če se po preiskavi pozve, da je kak skladavec tako mleko društvu poslal in oddal, ima občni zbor pravico, s tem se odškodovati, da si brez nobene plačila prilasti vse njegove društvene deleže in vse mleko, kar ga je že dal. V posebnih primerih sme ga obsoditi tudi v globo od 20 do 50 gl. Če je ta skladavec društvenik brez deleža, ali zakupojenik, ne sme zgubi vse mleko, kar ga je dal, temveč društvo ga sme obsoditi tudi v globo do 100 gl. a. v.

—Kako se ima mleko preiskavati.—§. 37. Kečlar koli kak služabnik ali ud društva sumljivo mleko za pazi, morata se preglednika z mlekarjem vrod precej izvanredno podati v mlekarijo, da preiščeta sumljivo mleko. Če se ne da prenaradba ali ponaradba hipoma dokazati podajo se preglednika in mlekar prvi ko se imajo krave molziti, v štalo dotičnega skladavca, in molzejo njega krave sami, ali jih dajo gori omenjene tri osebe pričo njih drugim molziti.

To mleko se prinese pod varstvom mlekarja in tam ga preiščejo. Kar druga preiskava pokaže, pri meri se s tem, kar je prva preiskava dala, in razloži dokazuje način in stopinjo prenaradbe. §. 38. Pri vseh preprih gledé dobrote mleka priznavajo se merodajni Müllerjevi preiskavni instrumenti, kolikor se dajo za premet prepira porabiti. Vsak ud se zaveže že s pristopom, da se podvrže razsodbi na njih podlagi sklenjeni. §. 39. Po ukazu odbora ali predsednika je vsak mlekoskladavec zavezan in mora brezplačno dati za preiskavo potrebno mleko. Kečlar tega neče storiti, proti temu se ima pri nešeno mleko za poplačeno. §. 40. Iz mleka pri dobrih prideleki se bodo prodajali kateremu koli po odboru od-

ločeni ceni, tola je a gotov. denar. Ubogim sme se mleko iz mlekarne predati. — O računstvu. — §. 41. Opravilno letno računanje od 1. julija do 30. junija in odbor mora pri koncu celotnega računa podati občenemu zboru. §. 42. Račun mora vsebovati: a) vse dohodke in stroške celotnega leta, po glavni rubriki knjigovodstva. b) Statistični izkaz vsakega od skladavcev danega mleka, in iz njega prihodkih pridelekov, kakor tudi, kolikor ima vsak denarja dobiti. — Kodaj neha društvo. — §. 43. Društvo neha: a) Kečlar je pretekel ajemu po statutih odmerjeni čas. b) Kečlar dva tretjini društvenikov po deležih računskih izdatkov, da ima društvo pred pretekom v statutih o določenega časa nehati. Ta sklep se mora uradno proglasiti. — O preprih. — §. 44. Vse prepire o pomenu posameznih delov teh statutov ali poznejših društvenih sklepov razsodi samo občni zbor, kakor sploh vse prepire iz društvenih zadev.

Vse člene društva imajo civilna pol so v tem obziru izključeni. Kečlar sme društvenika tožiti, če neče skode z lepa poruči, globo plačati ali deležev polniti. §. 45. Kečlar društvo neha, ima poslednji občni zbor sklepati o društvenem premoženju, kako se ima n. p. razdeliti.

POSŁANICE

Slovene Slovena vabi.
Če se rau pit ne gabi,
Al priči doli k nam,
Smo dobre volje tam.

V osrednji Rilenberške občine, v Pedriji so 25. oktobra 1874. črtili, trube in piščali pole—in tija k' gostoljubnim našim sosedom podali smo se—da bi nekoliko vina pomešali—ako se nij še samo.

Zavijala je zemlja uža v temni plašč, ali nas—katerim jo boja kapljica jozike se precej razvezala—nij so nikalo od tamo, in se en polje pa še ne gremo, glasilo so jo zaporedoma krog veselih bratcev. — Ali kaj pomenja tamo, zvonaj pri plesišči—tepejo se, šel sem radoveden, kaj pomeni po božji podobi vstvarjano—in koga, na glavi naj prvega med njimi? Podolgato, suho po slavi—o kateri sem sprva mislil, da jo kaka zgrešena z alo uska ovčica, ki se je vseel preobilnega povzročila da dke kapljice, videča pred seboj mladinski raj, preči vo zamaknila v neklanje čase—in je zašla med mlado ženstvo in široko majo kmečke dostojnosti prekmučila.

Pa molči se in se kajti prašajočemu po stanu in imenu omenjenega osebo odgovorilo so mi je: Ta je podžupan Pavlica in je od župana pooblaščen, da skrbi za javni red.

Lepi podžupan, lepi varuh javnega reda! — Kakor živinče razsajajo tofke! je po nekaterih, meni neznanah fantih — sam naj bolj ve do, kateri so bili in kar po onih, ki so bili v znanjstvi, ta policijski komisar, podžupan in odbornik političnega katol. društva Gorica ti se ve da vrest svoje mloge, razširati med ljudstvom mir in stih, bolj i—tako da je divjajočo večino se bolj razljutil, ki jo nesrečno s pomočjo varuha javnega reda prav do hro po hila. Videl sem ga, kako je nekega J. Pišanca za prsno črtno, da so njegov brat et comp. laže po njem maha li.

Večel bi rad, kaj mi je gosp. župan pri zjutrajšem raportu rekel.

Nič bi ne bi jo za gospoda podžupana in odbornika katoliškega društva preslabega ko bi mu od javni red od hater prijetih 3 goldinarjev dva pustil. Ta sirovi čim bi mi je zadosti, po katerem sem lahko vedel o okusu bi fantiškega pri volitvah, kajti povedalo se mi je, da zgoraj popisane berice de avno dreizelen—da je razun vse naravnega, okrajni šolski svetovalce, občinski tajnik in desna roka občinskih mestov kjer gre za njihove zrite in hinavske nakane in povoljne naprave.

Sramota, res sramota celej občini, kateri predsedujejo taki lu dje, kaj mi iz oči in nosa šviga le surovost—in sešče nosa i—ako so ima vojska po vojskordji soditi—jo. (Zalostno!)

Odprta pisma o g. Lapanji Ivanu, nadučitelja v Ijatonu.

Blagorodni gospodi ne! Prosim Vas temeljitega odgovora, zakaj da se se poganjali za nemščino v Mariboru pri 1. županijskem zboru našem in še huje pa precej pote m v Gradcu pri dež. uč. konferenci, dasiravno se mi obljubi li, da boste pošteno postopali kot odposlanec? Vprašam Vas, zakaj se i sedaj potegujete za nemščino in sicer za 4 ure na teden (!) v II. razredu narodne šole slovenske v Ijatonu, akoprav se nam je od g. gospodke našlo, da se strogo držimo ministrjalnih uč. načrtov, ki ne predpisujejo nič tujega jezika, dokler ne izide deželni š. svet drugih učnih načrtov?

Pernišek Blaže, poduč.

1) Če je bil o poslovanju postopanje tako neotesano, potem zaslužijo po vsej pravici in po pravi, a mi ne poznamo dejanja in za to prevzemajo ga mo tisti odgovornosti, kolikor nam je nalaga postava gl. d. o poslovanju, katere podpise hranimo.

Sliši se, da na Goriškem nekatero osebo ljudi zavarujejo in jim celo denar izvabljajo, rekši jim, da so zastopniki zavarovalne banke „Dacia.“ Da se v okom pri le pomotam in zaradi reda, naznanjam, da moji agentje in potovaleci (katerih nij namreč v Gorici) imajo vsi račne pooblastila; zatorej prosim in priporočam gorko vsim dotičnim oblastnjam, posebno pa županstvu, da si vzamejo na znanje, da sem edino jez glavni zastopnik občne zavarovalne banke „Dacia“ za celo goriško grofijo z glavnim sedežem v Gorici (v bivši Gogoli-jevi hiši v Reštelu) in pa smejo zavarovalne pogodbe sklepati samo oni agentje in potovaleci, ki se zamerejo pred domačimi oblastnjami opravičiti s po meni po-lisanimi pooblastili. To vse za to, da se zabranijo sleparije, o katerih se zmirom sliši. Glavni zastopnik zavarovalne banke „Dacia.“

Jožef Salsa m. p.

* Uredništvo nij odgovorno ne za obliko, ne za zadržaj.

Cenik raznega blaga

na goriškem trgu, 26. novembra

	f.	kr.
Pšenica kraška, Pol. nova	2	75
„ gorska „ „	—	—
„ goriška „ „	—	—
Turšica domača „ Nova	1	60
„ ogrska „ stara	2	10
Jčemen cel	1	60
„ pehan „ „	3	—
Oves laski „ nov	1	40
„ ogrski „ star	2	—
Pizol laski „ „	2	60
„ gorski „ „	2	67
„ „ „ „	1	80
Krompir cent	2	50
Seno „ „	90	—
Slama „ „	—	80
Slanina [špeh] domača cent	46	—
„ „ „ „	44	—
Vino črno, vedro [Em] ogrsko	8	do
„ belo „ „	8	—
Pivo gradsko „ „	9	50

Riž I. vrste po 13 fl. vrsto po 12.— III. vrste po 11.50 IV. vrsto po 10.50 V. vrsto po 8 fl.

Moke iz Ritterjevih mlinov v Stračicah.

Se žakljem: St. I. po 13. St. II. po 12.10 St. III. po 10.— St. IV. po 8.30 St. V. po 7.50 VI. po 5.50.

Brez žaklja: Otrbi drobni po 320 otrbi debeli po 310

Isce se

Omara za knjige.

Ponudbe sprejema čuvaj goriške čitalnice.

Podpisani naznanja

p. t. občinstvu, da ga je slavno namestništvo v Trstu zaradi živinske bolezni začasno v Istro poslalo.

Z odličnim štovanjem

Andrej Perko

dipl. živinozdravnik.

Oznanilo

Podpisano oskrbnistvo konkurzne mase naznanja s tem, da se bode od spodej navedenega due naprej v štacuni na Travniku rasprodajalo vse blago K. Socharjeve konkurzne mase in sicer obilna zaloga znanstvenih, lepoznavskih in šolskih knjig v nemščini, slovenščini in italijanščini, šolske priprave, papira, peres, španjskega vozka, svinčnikov črnila itd. itd. vse to po 25 odstotkov nižji od navadne cene.

U Gorici dne 16. novembra 1874.

OSKRBNISTVO

konkurzne mase K. Socharjeve.